

Csoport: halmaz asszociatív, egységelemes művelettel, és minden elemnek van inverze.

H *részcsoporthoz* a G csoportban, ha $H \subseteq G$ és H csoport a G -beli művelet megszorítására. Jelölés: $H \leq G$. Ha $\emptyset \neq H \subseteq G$, akkor $H \leq G \iff (a, b \in H \Rightarrow ab \in H, a^{-1} \in H) \iff (a, b \in H \Rightarrow ab^{-1} \in H)$.

D_n a szabályos n -szög egybevágóságai, S_n egy n elemű halmaz bijekciói a kompozícióra.

1. Mondjunk példát 100 elemű kommutatív és 100 elemű nemkommutatív csoportra.
2. Csoportot alkotnak-e
  - (a) a valós számok, ha $a \circ b = (a1) (a + b)/2$; (a2) b ; (a3) $a + b + 3$; (a4) ab ;
  - (b) a komplex számok alábbi részhalmazai a szorzásra: (b1) $|z| \geq 1$; (b2) egységgyökök; (b3) 100-ik egységgyökök; (b4) 100-ik primitív egységgyökök;
  - (c) a kompozícióra a sík (c1) eltolásai; (c2) forgatásai; (c3) forgatásai és eltolásai;
  - (d) a maradékok szokásos szorzására (d1) $\{1, 2, 3, 4, 5, 6\} \pmod{7}$; (d2) $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\} \pmod{8}$; (d3) $\{2, 4\} \pmod{6}$; (d4) $\{1, 2, 4\} \pmod{7}$.
  - (e) azok a 2×2 -es valós mátrixok a szorzásra, amelyek (e1) diagonálisak és a diagonális elemei pozitívak; (e2) minden eleme pozitív; (e3) csak a bal felső elem nem nulla?
A fentiek közül melyek a nemkommutatív csoportok?
3. Hány elemű (a síkon) a négyzet, a rombusz, a téglalap, a paralelogramma, a deltoid, a szimmetrikus trapéz, a kör, illetve (a térben) a szabályos tetraéder szimmetriacsoportja (azaz az egybevágóságai csoportja a kompozíció műveletére)?
4. Igazoljuk, hogy $(ab)^{-1} = b^{-1}a^{-1}$.
5. (a) Bizonyítsuk be: G kommutatív $\iff$ minden $a, b \in G$ -re $(ab)^2 = a^2b^2$.
(b) Van-e olyan nemkommutatív G , amelyben minden $a, b \in G$ -re $(ab)^4 = a^4b^4$?
6. Lássuk be, hogy egy részcsoporthoz egységeleme mindig azonos a csoport egységelemével.
7. Keressük meg (a) $\mathbf{Z}$; (b) $\mathbf{Z}_{12}$; (c) D_6 összes részcsoporthozját.
8. Igaz vagy hamis? G csoport, $\emptyset \neq H \subseteq G$
  - (a) Ha H zárt a G -beli műveletre, akkor $H \leq G$.
  - (b) Ha $|H| < \infty$ és H zárt a G -beli műveletre, akkor $H \leq G$.
  - (c) Ha $|H| < \infty$ és H zárt a G -beli inverzképzésre, akkor $H \leq G$.
9. $\mathbf{Z}_n$ miért nem tekinthető a $\mathbf{Z}$ részcsoporthozjának (a művelet az összeadás)?
10. Két csoport izomorf, ha létezik közöttük művelettartó bijekció, azaz tulajdonképpen ugyanarról a csoportról van szó, csak másképp jelöljük az elemeket és a műveletet. Pl. $\mathbf{Z}_4$ (az összeadásra) izomorf a $\pm 1, \pm i$ komplex számok szorzási csoportjával.
Igazoljuk, hogy ($n \geq 3$ -ra) S_n -nek van (a) D_n -nel; (b) S_{n-1} -gyel izomorf részcsoporthozja.

A gyakorlatra vonatkozó minden információ, feladatlap, házi feladat, konzultációs időpont stb. megtalálható a <http://freud.web.elte.hu/bboard/asztan3-20osz/gyak.html> honlapon, hetenkénti frissítéssel. Kérem, hogy a kurzusról figyelmesen olvassák el Halasi tanár úr részletes tájékoztatóját. A gyakorlaton szerezhető 30 pontból 20 a Canvasra hetente feltöltendő házi feladatokból érhető el, a többi 10 pedig órai szerepléssel (feladatelmondással, jó észrevétellel, folyamatos aktív közreműködéssel).